

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Locato & Conducto. Consilium CCCXXIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

tituli & erroris, *Decius consil. 146. Pro tenui nu. 2. Car. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 1. Gloss. 5. nu. 26. & §. 7. nu. 17.* Qualis longe locationis probatio est, quam Impetrantes per exhibitionē Registrorum suae Ecclesiae fecerunt. Cum enim huiusmodi registra quodammodo publica sint, & in Custodia publica seu archivis asserventur, plenam fidem mereri debent. *l. Censu de probat. Bald. in rubr. C. De fide instr. nu. 34. Panor. in c. Ad audientiam 4. De praescript. etiam ad probandū dominium: ut in simili specie eleganter respondit Ludovicus Romanus, consil. 127. posito quod dominium, Decius de consil. 146. nu. 10.* Nec quicquam movere debet, quod in dictis Registris non inveniatur aliquis contractus locationis & conductionis initus cum Wilhelmo Meerdorp auctore Opponentis, neque etiam cum Godefrido ejus patre: nam satis est constare de praecedentibus locationibus Godefridi de Hannuto, & Ioannis Meerdorp avi ejusdem Wilhelmi: & quod eadem conformitate ad causam culturae huiusmodi terrarum de anno in annum semper soluta fuerit pensio, seu merces: idque his verbis (ut dicta Registra habent) *pro terris quas colere consuevit Nicolaus Meerdorp: quae quales fuerint, quamvis non specificentur in prima Godefridi de Hannuto locatione; specificantur tamen in alia sequente in anno 1450. & inter illas, ut superius dictum est, primo loco triginta virgatae, de quibus nunc queritur.* Prout similis specificatio etiam facta est in locatione, quam Ioannes Meerdorp obtinuit anno 1495. Ita ut continuatio sequentium annorum usque ad tempus huius litis in personis Ioannis Meerdorp & Godefridi Meerdorp pro renovati ne contractus accipi debeat. Qui enim certo tempore conduxit, finito tempore adhuc colonus censetur: intelligitur enim dominus, cum patitur colonum in fundo esse, ex integro locare. *l. Qui ad certum D. Locati:* hoc enim ipso quo dominus tacet, & colonum non expellit, consensisse videtur & de novo singulis annis locasse, idque sine ulla temporis praesumptione; ita ut etiam mille annis sic fieri posset tacita locationis per singulos annos renovatio, quamdiu secundum praecedentē aliquam expressam conventionem pensio, seu annua merces solvitur, *l. Item queritur §. ult. D. Locati:* ut ex usu plerumque fit in locationibus rerum ad Ecclesiam pertinentium quae raro conductori, ejusque successori bene solvendi annuam pensionem, eripi solent. Quod tamen sine periculo non fit; si forte incendio, aut aliā ratione pereant instrumenta vel Registra: quia eo casu facilius & in leviori occasione coloni possunt intervenire dominis suis possessionem; & quas res prius ut coloni tenuerunt, pro suo possidere incipiant, sub onere non tam pensionis seu mercedis, quam canonis, seu census annui; praetexto titulo vel emphyteusios, vel libellani, vel census, vel fundiarii redditus: ut deinde vix sit facultas dominis locatoribus eas illis eripere, & alijs locare in quo consistit Wilhelmi Meerdorp, & Opponentis huius causae sive collusio, sive machinatio: nimirum ut Opponens habeat has terras tanquam suis sub onere solvendi Impetrantibus annuē septem modios spelte; quae est

illa summa, quae in supradictis locationibus exprimitur. Cuius intervertendi occasio hic saltem effectualiter esse non potest; eo quod nullo modo constet quod vel Godefridus de Hannuto, vel Ioannes Meerdorp, vel Godefridus Meerdorp eius filius, aliā intentione has terras manuplacaverint, quam ut dictorum Impetrantium coloni. Cum enim id iure prohibeatur, & graviter reprehendatur. Cum nemo C. De acq. vel retin. posses. in dubio praesumendum non est, *l. Merito, D. Pro socio:* potissimum cum ex parte locatorum nihil vel de facto, vel cogitatione mutatum sit, unde dici possit huiusmodi colonos non ipsos sibi, sed dominos eis mutasse causam possidendi, *l. 3. §. illud D. De acq. posses.* Quinimod ex contrario constat de contraria Impetrantium, ipsorumque praedecessorum voluntate & intentione: quam aperte demuntant eorum praetacta registra receptarum & annotatarum solutionum. Cum ergo haec mutatio & interversio possessionis recens sit facta, seu potius tentata per haeredes Godefridi (qui has quoque terras ut hereditarias subiecerunt divisioni paternorum bonorum) & per venditionem Wilhelmi; Impetrantibus maturē & in vestigio occurrentibus obesse non debet; nec Opponentis quoquo modo prodesse, cum à possessione sic acquisita, statim & sine figura ordinarij iudicij, expelli possit, *l. ult. C. De acq. posses. l. Si quis conductionis C. Locati.* Quod habitationem non habet, in re, quae nondum sic obducta est sensibus, & vespribus, quin corpora locata adhuc demonstrari possint. Cum alioqui in intricacione, quae exoriri solet ex tantorum annorum locationibus, teneatur rusticus ipse, qui fictum seu annuam pensionem solvit, demonstrare agros locatori, quos in conductu habuit, & ratione quorum pensionem solvit; ut eleganter in simili respondit Baldus, *consil. 265. Verba laudi cum duob. sequent. vlt. 2.* quem, quia ad propositum scribit, indicasse satis est. Proinde concludimus in causa tam principali, quam attentatorum, secundum petitiones, & conclusiones Impetrantis, iudicandum esse.

De Locato & Conducto.

SUMMARY.

Colonus an & quando à locatore expelli possit.

1. Colonus non habet interdictionem possessorum adversus dominum.
2. 6. 13. Colonus expelli potest à locatore.
3. Colonus interdictionem non habet adversus tertium.
4. Locator praesens non cogitur praestare patientiam utendi.
5. Faciendi obligationes non cogunt praesens.
7. Colonus quid praestare debeat.
8. 18. Locator potest non teneri conductori.
9. Animus non revertendi unde colligatur.
10. Domicilium ubi quis habeat.
11. Rusticus pro incolae non est.
12. Commiseratio iudicem movere non debet.
14. Emphyteuta re commissa vel retineri vel expelli potest.
15. Appellatio personae, vel rei fieri potest ex praeterita demonstrationis causa.
16. Litis pendens non est non comparentis adversarius.

17. *Actor una via electa desertit, aliam potest ingredi. Apprehendi potest debitor in iudicio conventus, si pendente lite fugitivus effugiat.*
 19. *Coloni mala versatio circa fructus, an sit iusta causa expellendi.*

20. *Paria sunt possessionem ingredi propria auctoritate in casu à iure permissio, vel auctoritate iudicis.*

CONSILIVM CCCXXIII.

QUAMVIS in controversiam trahi posset provisionale decretum, quo Domini Scabini Oppidi Lovanienſis decimo octava Octobris 1570. Ioannem Wolff tamquam colonum Reverendi Domini Abbatis Vlierbacenſis provisionaliter reposuerunt in usu ac fructu seu possessione colonie de Diependael; condemnato eodem R. D. Abbate ad præstandam patientiam utendi fruendi; multaque adferri possent, quibus dicti decreti iniquitas, & iusta occasio confugiendi ad reformationis remedium detegeretur; quia tamen idem decretum effectum suum consequutum est, dicto colono de facto in prædicta possessione sub cautione reposito & provisionali sententiarum effectus in momento plerumque resoluibilis est, l. r. c. si de momen. poss. fuerit appel. per pleniorum discussionem vel petitorij, vel pleni possessorij iudicij, relicta provisionalis quæstionis materia, ad id, quod nunc instat disquisitio & examinatio converterenda est. Summa huius controversiæ ac litis in eo primum consistit, An præfatus R. D. Abbas dictam coloniam, per Ioannem suum colonum desertam, occupare & dictum Ioannem postea ex intervallo revertentem avertere & excludere, & Ioanni sic averſo & excluso remedium aliquod possessorium contra Reverendum D. Abbatem locatorem competere poterit? Quo articulo discusso, cætera, quæ in actis huius causæ sunt, & super quibus nunc iudicandum est, faciliorem progressum ac resolutionem habebunt. * Quem articulum resolvendo dicimus colonum qui ad modicum tempus, hoc est, novem aut pauciores annos conduxit (cujus tantum generis locationis & conductiones in rebus Ecclesiasticis permittæ sunt, Clem. 1. in fine & ibi gloss. & Dd. De reb. Eccles. non alienan. adversus dominum locatorem nullum habere interdictum possessorium, etiam si intemptivè & sine causa de conducto fundo expulſus sit; sed ei superesse tantum actionem petitoriam ex conducto, non ad restituendam præcisè possessionem, sed ad ruptæ conventionis pœnam, si de ea convenum est; vel ad interesse præstandum; ut expresse iure definitum est, l. si de fundo c. locat. gloss. in l. si vero §. cum quidam D. Locati. † Vtique ad id ut si vi eum locator injustè expulerit, nec pœna amissionis rei ob violentiam illatam; nec interdicto aliquo possessorio teneatur, gloss. in d. l. si de fundo vers. An autem per constitutionem Colonus enim nullum genus possessionis in re conducta habet, l. mala agitur c. De præscript. 30. annor. l. Colonum De vi & vi armata: sed per eum, vel instrumentum possidet locator, l. i. §. quod servus De vi & vi armat. Socinus nepos cons. 35. in causa villa vol. 3. Bald. cons. 325. dubitatur vol. 1. Et si enim colonus ex iusta causa detinere possit; possidere

tamen non dicitur: † sic ut ne quidem adversus tertium expellentem aut injuriam inferentem interdictum possessorium aliquod habeat, multo minus adversus locatorem, l. i. §. de iur. citur De vi & vi armata, Cynus, Bald. & alij in d. l. si de fundo Steph. Bertran. cons. 210. Non puto vol. 2. part. 1. Secundum quam juris dispositionem vulgaris quoque practica & usus fori, iudiciorumque observatio composita est, Massuer. in practice. tit. de possessorio versio. item pro sola detentione, Rebus. ad consil. regias, tit. de materijs possessorij. art. 2. gloss. 2. nu. 37. Ioan. Eapon in areſt. regni Francia lib. 10. tit. 3. areſt. 2. Ita ut cui ex iuris dispositione non potest competere possessorium remedium, multo minus ei possit provisio decerni. † Cum alioqui non ea sit natura locationis & conductionis, ut locator etiam si possit, debeat præcisè conductori præstare patientiam utendi fruendi, si nolit, sed ut liberetur præstando id quanti conductoris interest, Bald. in d. l. si de fundo nu. 5. vers. sed cave, † Vt generaliter observatur in omnibus faciendi obligationibus: in quibus nemo præcisè facere tenetur, sed præstando interesse liberatur, l. si quis ab alio de re iudic. l. stipulationes non dividuntur §. Celsus De verbis obligat. Ita ut nihil intersit, an per dominum locatorem, an per tertium quemcumque, quem locator prohibere possit, sit, quod minus re locatâ conductor utatur; cum semper præstando interesse liberetur, l. si fundus vers. si colonus D. Locati, nec cogatur præcisè præstare patientiam utendi fruendi, etiam si facultatem præstandi habeat, Bald. d. ver. sed cave. Aliter quam in venditione, quæ cum causam dandi conductam habeat; præcisam quoque obligationem habet, si venditor tradendi potestatem habet, Bart. in l. i. nu. 13. de action. empti & in d. l. stipulationes non dividuntur nu. 39. quod in locatione quæ tota facti obligationem continet, non perinde observatur.

Quæ cum ita sint dubium non est, quin cum iusta causa expellendi aut excludendi, nihil præstandum sit conductori, nec patientia utendi fruendi exhibenda, multo minus iudicio possessorio summario vel plenario ei succurrendum. Iusta autem causa est, si colonus in re locatâ malè ac perversè versatus sit, l. de c. locati, c. penult. §. ult. de locat. quam expulsionem, & multo magis exclusionem propter abusum & malam versationem, quia ex iuris dispositione permittitur, locator propria auctoritate, & sine iudice facere potest, d. l. de c. & ibi Dd. Innoc. & Ioan. Andream d. c. penult. Alex. cons. 105. Magnificus prator nu. 21. vers. aliud fundamentum vol. 3. & cons. 129. Puto de iure vol. 2. Inter causas autem malæ seu perversæ versationis proculdubio est desertio culturæ seu villæ conductæ, cum non possit villa carere præsentia coloni, Marcus Cato de re rust. c. 5. † Cum enim colonus seu conductor ante omnia curare debeat, ut opera rustica suo tempore faciat, ne tempestivâ culturâ deteriore fundum faciat, l. si conductor merces §. D. Locati: consequens est in re conductâ malè versari eum, qui coloniam seu villam deserit, & culturæ villicorum quæ vacuum relinquit. Vnde etiam est, quod si colonus, qui fundum in plures annos conduxit, deserat

deserat fundi culturam, dominus ex locato statim possit agere non expectato sine locationis; idque etiam ad pensiones futurorum annorum, *l. Sed addes §. si dominus de Locati*; multo magis, si vel ipse occupare, & vel per se colere, vel alij locare.

8 Quæ ad propositam causam applicando dicimus, Reverendum D. Abbatem nullo iure teneri Ioanni Wolffs ad restitutionem dictæ colonie seu detentionis ejusdem; neque interdicto seu remedio aliquo possessorio, quod colono adversus dominum numquam datur, ut diximus; neque petitoriâ actione personali ex conducto, per quam locator præcisè non potest cogi ad traditionem rei seu ad præstandam patientiam utendi fruendi; imò nec ad ejus quanti Ioannis interest, expulsum seu aversum non esse, præstationem; tam quoad damnum, quam lucrum amissum: ob id, quod aperte constet, Ioannem desertâ coloniâ aliò domicilium suum transulisse, dictamque villam cultoribus vacuum reliquisse, idque animo non revertendi; * qui colligitur non tantum ex intervallo longiore, quo Ioannes absuit præter solitum, *l. Naturalem §. cervos quoque & ibi DD. de acq. rer. dom. sed etiam & potissimum ex eo, quod domicilium ad oppidum de Vlissinge transulerit, & jura civitatis seu civilitatis ibidem sibi comparaverit, ibique incola & per affectionem civis esse cœperit, l. Pupillus §. incola de verbor. signif. l. 1. D. Ad municipalem*: * ibi enim quisque domum seu domicilium suum habere censetur, ubi sedes & tabulas habet, rerumque suarum constitutionem facit, *l. In lege D. de verbor. signif.* Verum quidem est, quam pluribus locis domicilium habere posse, *l. Labeo D. Ad municip. sed hoc ita, si utrobique sic se intruxerit, ut non idem minus apud alteros se collocasse videatur, l. Assumptio §. viri prudentibus D. eod. tit.* Quod sane in hoc rustico dici nequit, qui convalescentibus rebus aufugit, & aliò se animo non revertendi transulit: idque adhuc, ut fatetur, metu aeris alieni, quo suo locatori obstrictus erat; ex qua quoque causa, expellendi coloni iusta est occasio, *d. l. Ede. l. Nec sane* verosimile, nec ex usu est, rusticum & villicum colonum alibi in oppido incolam, & civem municipem esse; cum huiusmodi colonus, qui in agro permanet, pro incola non sit, nec muneribus publicis subiciatur, *l. Scito oportet ad municip. Ut nec verosimile est hunc colonum duobus his suffecturum, utpote Lovanium villicus & colonus sit; Vlissinge in alia Provincia eaque insulari & maritima, incola & civis, d. l. Si in lege §. colonus vers. nam & qui expulsus.* Sic quod nulla dubitatio sit, quin animo deserendi villam, & ejus culturam, Ioannes aliò se transulerit; ideoque domino locatori aperta fuerit via vacuum hanc coloniam occupandi, & revertentem postea ex penitentia colonum, excludendi & avertendi potissimum quod ex intervallo aliquot mensium hæc Ioannis reversio contigerit, tunc cum res amplius non esset integra: hoc est cum Reverendus Dominus Abbas per suam familiam, perque sua jumenta, coloniam exercere & agros incultos ductis sulcis æstivalibus arare

ac sementem æstivalium fructuum facere cœperat: ita ut sera penitentia & oblatio postea colendi domino jus semel apertum non præcipiat, *d. §. colonus*; & præstandæ patientiæ utendi fruendi necessitatem non injeat, vel præcisè (quia ad hoc nunquam cogitur, ut diximus) vel causativè, quia expellendi avertendique iusta fuit occasio.

Quid igitur est, cur Domini Scabini etiam adhibito Iurisperitorum consilio, colono, qui seipsum expulit, & Domino locatori vacuum coloniam intrandi viam aperuit, potius providere voluerint, quam locatori jam rei sue insistenti illius usum permittere? cum provisionalis sententia, quoties illius usus ante plenam causæ cognitionem, sive illa sit possessoria, sive petitoria, incidit, semper ferenda sit pro eo, qui apparentius ius in principali habet, *l. ult. C. de edicto Divi Hadriani tollendo*. Cur itè dubitatur, num in hoc pleniore sive possessorio sive petitorio iudicio Ioannes condemnandus sit, ut Domino Abbati hanc coloniam evacuet & relinquat? Quantum ex scripturis partis adversæ deprehendere licet, primum ad Ioannis partes traxisse videtur commiseratio, & cogitatio, quod nullum damnum Dominus Abbas feret, si restituito colono ei consulatur per idoneos fideiussores, quos per provisionale hoc eorum decretum impetraverunt. * *l. 2. Sed commiseratio à iudice aliena esse, nec à veritate iustitiæ abducere debet, Exodi cap. 23. l. Observare. De officio Præsidis.* Et consideratio celsantis sic damni aut interesse per fideiussorum dationem sufficiens non est; cum nemo in casibus à iure permittis cogatur invitatus sub commento cautionis re sua carere, aut ab exercitio juris sui desistere, *l. Inimico de reg. iuris*: ut nec emere nec vendere, nec locare quisquam invitatus cogitur, *l. Nec emere C. de iure delicti*. Plurimumque alioqui interfit nobis cum infestis, & cum quibus parum convenit, negotium non esse, aut contractum non habere; nemoque re sua invitatus carere debeat. Sic quod istis duabus considerationibus nihil tribuendum sit.

Alia, quæ paulò plus probabilitatis habere videtur, occurrit; quod Reverendus Dominus Abbas dictum Ioannem profugum per iudicales citationes requisiverit, ut tamquam colonus ad dictâ villâ culturam reverteretur, & insequendo suum contractum coleret; aut in illius desertu Domino Abbati permitteretur apprehensio dictæ colonie; & quod, quamvis Ioannes ad primam citationem non comparuerit, decretâ tamen & executioni mandatâ secundâ citatione ante decretam poenam contumaciæ comparuerit, & impetratis à Curia literis restitutionis in integrum respondendi propositæ huiusmodi alternatæ conclusioni seu requisitioni Domini Abbatis potestatem obtinuerit: quasi scilicet per huiusmodi requisitionem etiam post fugam & desertionem pro colono agnitus fuerit. Sed nec hæc consideratio ad dictam provisionem Ioanni concedendam urgere debeat; neque etiam nunc Domino Abbati nocere, quò minus ei villæ suæ libera possessio & administratio concedi, dictoque Ioanni ejus evacuatio & restitutio

13 tutio imperari debeat. † Nam hoc manifestum est, locatori cum in re conducta male versatur, liberum esse, quo remedio utatur; vel ex contractu quoad illius observantiam, & continuationem locationis, malaeque versationis emendationem, *d. l. si in lege §. si domus & §. conductor*; vel ad expulsionem: quorum remediorum electio in illius arbitrio est cum variandi potestate, quamdiu res est integra, hoc est, quamdiu altero cum effectu usus non est. Ita ut proposita actione ex contractu ad continuationem, quamdiu oblatam conditionem non arripit colonus, liceat locatori ab ea recedere, & jus expellendi exercere. † Vt fit in directo domino canonem ab emphyteuta post lapsa solutionis tempora petente, & postea emphyteuta non solvente jus caducitatis exercente, *post. in l. 2. C. De iur. emphyt.* Sibi enim imputare debet colonus, cur tempestita declaratione, & oblata continuatione sic purgandam moram sibi non consuluerit, & expellendi viam locatori non praclusit, ius enim quod situm locatori & iam ad exercitium perductum ei auferri non debet; ne quidem per dictum beneficium restitutionis; quod non alio tendit, quam ut ad primam propositam ex parte Domini Abbatis conclusionem respondere possit: sed illius usus nullus esse potest, postquam Abbas relicta illa via judiciali, propria autoritate possessionem desertae villae suae occupavit, illiusque culturam & exercitium in se non nuda destinatione, sed reali & effectuali opere, transfudit. Cujus quidem variationis & mutationis occasio iusta fuit per supervenientem cognitionem, post secundam citationem & requisitionem, quod Ioannes domicilium aliud transfuisset, alibi que non in vicina, sed in longissima regione incolam & civem se fecisset, & de absolute desertae dictae villae culturam certior factus esset.

Vnde nec ex eo quicquam immutatur in hac re, quod vel in praedictis citationibus, vel in conclusionibus vigore earum propositis, Ioannes adhuc appelletur colonus Ville de Diependael, quasi sic praesupponatur locationis & conductionis continuatio: quia ut hoc maxime verum sit rebus sic stantibus, ut tempore illo cum illa proponebantur stabant; & ex usu suo futurum esse existimabat Reverendus Dominus Abbas, quando adhuc dubia & in obscuro erat Ioannis fuga & desertio: rebus tamen postea mutatis aut aliter detectis, nihil impedimenti facit, quo minus alterum illud propria autoritate ingrediendi & occupandi villam exercere possit; quo ab initio Dominus Abbas proculdubio usus fuisset, si tam evidens tunc fuisset coloni fuga & desertio: ita ut exercitium alterius juris, ignorantia alterius eodem tempore competentis interveniente, obesse non debeat, quo minus postea rebus maxime integris altero illo uti possit. Vt observatur in emphyteuta canonem post lapsa tempora & inducā caducitate seu commissio solvente, domino caducitatem ignorante, *Ioan. de Imola in l. Mavru §. duobus De legat. 2. Alexan. cons. 105. Magnifice Praior nu. 14. vol. 3.* † Cum alioqui ex nuda appellatione coloni nihil in praedictum Domini Abbatis constitui possit, si forte

etiam postea in aliqua parte huius litis vel scriptura Ioannes colonus dictae villae dicatur: cum enim Dominus Abbas alio non contendat, quam ut Ioannem amplius pro colono non agnoscat, & ante supratantum decretum reverti volentem excludat & avertat; eodemque decreto lato a detentione ejusdem villae ejiciatur; non potest sine cavillatione ex praesumpta verborum qualitate alia scribentis vel loquentis voluntas assumi, *l. 3. C. De lib. prater. Bald. in c. 1. De resib. cum neque actus, neque verborum enuntiatio operetur ultra intentionem agentis aut loquentis, l. Non omnis si certum petatur.* Ita ut coloni adiecti qualitas, sicuti sit, ad solam demonstrationem praecedentis qualitatis, quae olim fuit, aut facti & juris, quod praecessit, referenda sit: quod in iure & factis hominum infrequens non est. Veluti cum tutorem vel pupillum aut minorem demonstrandi causa dicimus, & appellamus eum, qui talis fuit, etiam si nunc non sit, *l. Qui pupillum Ad leg. Iuliam de adult. l. ult. C. De stipul. servor.*

Nec Reverendo Domino Abbati hac in parte obstat consideratio aliqua litis pendente indae per praedictas citationes, & conclusionum propositiones ad continuationem conductionis; quasi in ejus praedictum attentasse videatur Dominus Abbas, progrediendo ad alteram hanc viam expulsionis seu exclusionis, *l. 1. D. Nihil novari appellatione pendente.* † Nam in primis litis pendente non potest dici inducta quoad Ioannem, qui ad hanc illam non comparuit: his enim hinc Reo constituitur nequit, *c. Forus De verbor. signif. Deinde exceptio seu beneficium litis pendente ei qui contumaciter non comparuit, non competit Bartolus in l. sepulchrum De sepul. viol. & in l. Vbi acceptum De iudicis.* † Tertio jus perimitur recessum a priora via, quamdiu res est integra, ut contigit in proposito, sicut superius dictum est. Quarto hac causa est alia, & velut nova ex postea detecta fuga, & absoluta desertione huius villae; nam inde difficilis ceperit esse ad Ioannem, in alia & velut transmarina provincia degentem, ac iam domiciliarem factum, accessus & reversionis nulla probabilis spes, sic quod in longiore mora faciendae culturae, damnum irreparabile consistere. Et quamvis pendente iudicio super re, quam peto, non perimitur postea potestas illam propria autoritate occupandi, proter electionem alterius viae, *Bald. in l. 2. C. De servit. & aqua;* tamen cum non res ipsa petitur, sed ad aliud contenditur, veluti in proposito ad locationis continuationem, si ius quoque est occupandi, desertia illa, haec arripere potest: quia alia res, & alia causa, & alius finis est. Qua ratione qui a debitore in iudicio petit, si eo pendente fugitivus efficitur, fugientem, non obstante lite, apprehendere potest; quia illius potestatem lex permittit, *Ang. in repet. l. Nemo carcerem C. De exact. tributorum lib. 10. ut interminis eleganter concludendo respondit Alexander, d. cons. 105. nu. 28. & seqq. & cons. 130. in causa cum duobus seqq. vol. 4.*

Sed nec illud Domino Abbati obflare potuit, neque nunc potest, quod Dominus Ioannes Piermont

mont & Cornelius van Diebeke se post secundam citationem & requisitionem, non tantum licet, sed etiam continuationi conductionis obtulerint: nam in primis nomine Ioannis id factum non est, sed proprio eorum nomine, ad eorum utilitatem, pro conservando iure crediti sui, quo Ioannem sibi obstrictum habere dicebant. Ita ut ea res Ioannem non respexerit, nec per eum tamquam suo nomine non gesta rata haberi potuerit, *c. Statutum De reg. iur. lib. 6.* Neque enim de Ioannis antecedente aliquo mandato constat, sed bene de sequente, postquam iam Dominus Abbas possessionem suae villae ingressus fuit, ita ut merito illos non admittere potuerit, etiam si formaliter nomine Ioannis id petisset; nam probato etiam mandato admittere non debebat, ¹³ quia cum facultas alij locandi per contractum Ioanni interdicta fuerit, non potuit ejus loco ipse hujus villae desertor contra legem locationis alium seu alios constituere; cum persona industria electa censetur, eaque fallente domino locatori libertas assumendi alium aperta fuerit, *Bald. in Authen. Qui rem nu. 7. C. De sacros. Eccles. q. 3.* quam procuratoris interventio pracludere non potuit.

Pariformiter nec hoc quicquam Ioannis defensionem intendit, quo allegat se per suum ministrum, suaque iumenta, dictae villae culturam continuasse. Nam imprimis id verum esse probatum non est; & in ea parte extat in actis Reverendi Domini Abbatis omnino alia & contraria allegatio & deductio; quod idem minister à suo hero derelictus operas suas Domino Abbati exhibuerit; iumentis illius agros coluerit, & mercedem ab eo petierit: quae allegatio ad probandum admitti debebat potius, quam festinatione aliqua ad provisionale decretum progredi. Quamvis nec hunc ministrum, volentem continuare nomine sui heri fugitivi & desertoris, Abbas non magis quam alium procuratorio nomine admittere debebat; prout etiam non admisit. Rei quippe evidentia demonstrat Dominum Abbatem, absente, nec usquam etiam post legitimas citationes apparente colono, ingressum esse hanc villam, illamque suâ familiâ intruxisse; suis equis & jumentis coluisse; hujusmodique ingressum, occupationem & culturam continuasse, usque ad hoc provisionale decretum.

¹⁹ Sed nec illud, quod ex *Baldo, in d. Authen. Qui rem nu. 2. C. De sacros. Eccles.* alibi in consideratione habet Alexander, *conf. 118. In casu de quo nu. 11. vol. 5.* quicquam ad constituendam improbabilitatem ingressus & occupationis hujus facit, quod mala versutio, per quam colono tantum diminuuntur fructus, & res ipsa conducta non sit deterior, non tribuat justam causam expellendi colonum; quasi scilicet hæc desertio Ioanni tantum nocitura fuerit in fructibus, si æstivalem culturam aut æstivalem fructuum sementem aut messem non faceret: nam plurimum intererit negligentiam & desertionem. Negligens culturam dampnum fructuum tantum adfert, & ex illa sibi tantum præjudicat colonus, pensionibusque integris domino locatori, nihilominus manet obnoxius. At desertio rei deteriora-

tionem inducit, cum & intemptivam culturam lex ad deteriorationem fundi referat, *d. l. Similes §. si conductor D. Locati.* Et quâ ratione locator, si certo aliquo tempore, quo opus rusticum fieri debebat, conductorem prohibeat uti, non auditur, si postea velit conductorem admittere, *d. §. colonus, eadem, ex natura correlativorum,* audiri non debet colonus seu conductor, si cum semel reculavit colere, deferendo villam, penitentia desertionis aut reculationis admitti velit; præsertim quando res integra non est, hoc est, si locator vel alij locavit, vel culturam ipse fecit; quia tunc omnia integra non sunt; præsertim post moram non paucorum dierum, cujus purgationem rebus integris lex admittit, *d. §. colonus*; sed aliquot mensium facta per locatorem, seu per alium ejus nomine culturâ; ut est in casu proposito. Nam eo casu iniquum, & à ratione prorsus alienum foret, sequente aliqua oblatione, penitentia, aut reversione purgationem admitti, tunc cum privatio (ut inquit Baldus, *in d. Auth. Qui rem nu. 1.*) traxit secum suum effectum. Et sanè cum ad colonum non tantum tempestiva cultura fundorum, sed etiam cura villarum seu adificiorum pertineat, *d. §. conductor*; non potest non desertio & fuga à villis seu colonia referri ad rei perpetuam deteriorationem, ob quam colonus tolerari diutius non debet, sed expelli potest.

Novissimè nullū impedimentū huic privationi, expulsionī, facit seu exclusioni, quod Dominus Abbas ab illa non inceperit; nam, ut superius dictū est, nihil impedimento fuit, quod minus à cepta via requisitionis desistere, & jam comperta omnimodā desertione coloni, ad occupationem propriā auctoritate transire potuerit: idque etiam sine discussionē, & sine prævia Iudicis sententia: quia hoc remedium expulsionis & ingrediendi propriā auctoritate, est remedium extrajudiciale, quod lex locatori permittit, ita ut à pari procedant, propriā auctoritate ingredi in casu à jure permisso, & induci in possessionem per Iudicem, *Bart. in l. Creditores in 5. quæst. princ. Alexand. d. conf. 105. nu. 30.* Sic quod Dominus Abbas post hunc ingressum & dicto Ioanni per procuratorem ad hanc causam comparenti consulto à prius ceptâ procedendi via abstinuerit, nec Ioanni conditionem colendi, aut denuo deferendi occasione ampliùs non detulerit, sed in eo semper perstiterit, quod Ioannes ad repetendum culturam seu patientiam utendi fructu ampliùs fundatus non esset; nec ipse Dominus Abbas teneretur ad repositionem ejusdem Ioannis in dicta villa seu colonia; inusilesque ob id esse literas impetratæ restitutionis in integrum ad respondendum ad prius propositam conclusionem; nam, ut dictum est, ab ea recessum erat per ingressum Domini Abbatis: prout secundum superius deducta Domino Abbati propter postea detectam omnimodam desertionem coloni, recedere per Iuris dispositionem licebat. Ita ut in magno errore versetur Ioannes, & qui cum eo sentiunt, dum existimant per præfactas literas restitutionis, Ioanni apertam esse viam revertendi ad dictam villam, ejusque culturam. Quo errore adhuc major est ille, quo putant per præfactum decretum absorptam esse questionem, an

nam, an Ioannes ad conductionem continuandam admitti debuerit; dictoque provisionali decreto definitam esse patientiam utendi fruendi, eamque secundum leges conductionis Ioanni esse per Dominum Abbatem præstandam; solamque questionem rationum inter eos de reliquis pensionum & culturæ nunc superesse: cum de rationibus per Dominum Abbatem nunquam proposita sit quæstio, eamque ipse invitatus hic proponere non teneatur.

Quo fit, ut maneat adhuc suo loco non definita questio, An Dominus Abbas iuste & merito sit ingressus villæ suæ sic desertæ possessionem & culturam, dictumque colonum recte averterit. Ideoque resolutio provisionali isto decreto (quod non parit exceptionem rei iudicatæ in principali, *c. Grave in fin. de præbend. l. Adoptivum §. 1. De in ius vocando*) iterum removeri debeat colonus; & villæ seu coloniarum possessio & administratio libera Domino Abbati relinqui; vel per plenum possessorium, quod domino locatori adversus conductorem datur, *l. colonus De vi & vi armata*; vel definitive iure petitorio per declarationem, quod Ioannes per suam malam versationem ac desertionem exciderit locatione; & ob id villam excedere, illamque locatori, sit ut præmittitur, relinquere debeat. Ex quo quidem vero statu causæ officium Dominorum Scabinorum esse putamus, ut resolutio effectui provisionalis sententiæ, declarent Dominum Abbatem recte & iuste propriâ autoritate ingressum esse possessionem suæ villæ, propter præactam coloni malam versationem, seu dictæ villæ desertionem; & Dominum Abbatem reponant in illa possessione & fructu ejusdem villæ, in qua fuit tempore latæ dicti provisionalis decreti: condemnando eundem præfatum Ioannem in expensas litis.

D. Locato & Conducto.

SUMMARY.

Locatio nomine Ecclesiæ facta an per successorem Prælatum retractetur.

1. 18. Decimas locare possunt Ecclesiastici.
2. Contrahere potest quisque qui iure non prohibetur.
3. Locatio rerum Ecclesiæ ad non longum tempus fieri potest.
4. 7. Consensus Capitalis quando pro superioris autoritate fit.
5. Restitutio integer opus non est cum superest remedium ordinarium.
6. 9. 11. Prælati an debeant stare contractui sui prædecessoris.
8. Vfusarius & usufructuarius ultra tempus viæ locare non possunt.
10. Conventus non moritur.
12. Prælati adversus contractum prædecessoris sui quando restitui possint.
13. Ecclesiæ iure minoris utitur.
14. Minor ex evidente læsione restituitur.
15. Ecclesiæ quando adversus contractum restituitur.
16. Læso accuratè probanda ut restitutio locum habeat.
17. Res qualibet libera præsumitur.
19. Conductor cui res prima tradita potior est.
20. Ecclesiastici amplius sdem exhibere debent.

Conf. Wamel, Tom. II.

CONSILIUM CCCXXIII.

PRO revocatione sententiæ restitutionis in integrum latæ per Dominum Officiale Leodiensem Iudicem primæ instantiæ in favorem Abbatis & Conventus Belli Reditus, aliorumque prætenorum decimatorum se adiungentium, contra Domicellam Annam relictam Petri Meys; etsi non admodum sit necesse multa scribere, quod status causæ veteraria Iuris articulo satis vulgari: sublevando tamen Domini Alsestoriis laborem, pauca quadam adferemus. In ea enim sumus opinione, quod Domini Officialis Leodiensis sententia revocari omnino debeat. Quantum porro ex actorum lectione deprehendere potuimus, tria sunt, quæ pro parte Domini Abbatis allegantur, contra contractum locationis & conductionis decimarum, vivente prædecessore moderni Abbatis cum Petro Meys dictæ appellantis quondam marito intæ; nullitas, extinctio, & læsio: quorum duo extrema in prima instantia, medium in hac secunda, magis proposita sunt. Quæ tria ordine excutiendo, demonstrabimus, nullum esse ex ijs, quod in hac causa locum habere possit: ita ut in obscuro esse nequeat causa dictæ revocationis.

Quod autem in primis dictus contractus quondam Petri Meys, in cuius ius successit dicta appellans, non sit nullus, patet ex ipso contractus instrumento in prima instantia exhibito, sano & integro, nullaque parte vitiato, aut cancellato; sic ut dici non possit externo aliquo vitio laborare. Prout nec interno aliquo vitio laborare demonstrari potest; siue personas contrahentes, siue formam contractus, aut materiam, vel denique finem illius inspicimus. * Quin enim locare suas decimas possint Prælati & Monasteria etiam laico, nemo umquam dubitavit: cum iure aperto permillum id sit, *Clem. 1. de reb. eccl. non alien. in fine, c. Vestra De locat. & conduct. c. fin. Ne prælati vires suas*. Quemadmodum etiam dubium nullum est, quin dictus Petrus easdē conducere potuerit; cum nihil per Appellatos allegatum sit, cur is illius contractus incapax iudicari debeat: quo cessante, juris præsumptione capax reputari debet. † Est enim edictum de personis contrahentibus, & iure commercij prohibitorium: ut quisque contrahere expresse iure non vetatur, eidem id permillum censetur, *Rubr. C. Quæ res venire non possunt & qui vend. vel emere vetuntur & ibi gloss. & Odo.*

In forma hujus locationis defectus nullus conspicitur. † Primo, quia ad illud tempus tantum facta fuit locatio, ad quod de iure licuit, hoc est, ad non longum seu modicum tempus, *d. Clem. 1. in fine*; scilicet ad novem annos, ad quos ex communi sententia Doctorum locationes rerum Ecclesiasticarum valent, *Card. & alij in d. Clem. 1. Bald. Aug. Ioan. Imola in l. Si filio familias §. si vir D. Solutio matrim. Alex. cons. 17. Viso instrum. vol. 4. nu. 2. Decius cons. 204. in causa, Io. de Anania in d. c. fin. nu. 3.*

Neque secundo desideratur hic aliqua solennitas, in tam modici temporis locatione, nullam alienationis speciem sapiente, *d. Clem. 1. in fine*: †

quatinus illa in hoc contractu intervenisse reperie-

tur ex